

رابطه‌ی دوراندیشی
سود و ضرر
با محافظه‌کاری ترازنامه‌ای

مصطفی سردارشرکی

سرشناسه	: سردار شهرکی، مصطفی، ۱۳۶۵-
عنوان و نام پدیدآور	: رابطه دوراندیشی سود و ضرر با محافظه کاری تراز نامه‌ای / مصطفی سردار شهرکی؛ ویراستار حمیدرضا خاشعی ورنامخواستی.
مشخصات نشر	: تهران: وپهان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۸۸ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۷۱-۶۴-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۸۵-۸۸.
موضوع	: گزارش‌های حسابرسی
موضوع	: Auditors' reports
موضوع	: صورت‌های مالی
موضوع	: Financial statements
موضوع	: افشای اطلاعات در حسابداری
موضوع	: Disclosure in accounting
موضوع	: شرکت‌ها -- حسابداری
موضوع	: Corporations -- Accounting
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۴۲۳/۴۵۶۶۷ HF۵۶۶۷
رده‌بندی دیویی	: ۶۸۷/۴۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۷۱۰۶

عنوان کتاب	: رابطه دوراندیشی سود و ضرر با محافظه کاری ترازنامه ای
ناشر	: انتشارات وپهان
مؤلف	: مصطفی شهرکی
ویراستار	: حمیدرضا خاشعی ورنامخواستی
مدیر تولید	: شرکت پیشتاژان علم و دانش امیر کبیر (شریف یار)
صفحه آرا	: الهام کسایی پور
طراح جلد	: مریم ارشادی
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
نویت چاپ	: اول، ۱۳۹۷
چاپ و صحافی	: شرکت پیشتاژان علم و دانش امیر کبیر (شریف یار)
ناظر چاپ	: حمیدرضا خاشعی ورنامخواستی
قیمت	: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۷۱-۶۴-۲

ISBN:978-622-6071-64-2

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

دفتر پخش: تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان جمهوری تقاطع خیابان اردیبهشت، نبش کوچه فخر، پلاک ۴۰

شماره های تماس: ۰۹۱۲۵۲۷۹۲۴۸-۰۹۱۹۶۸۳۷۱۵۲-۶۶۱۷۵۷۹۱

دفتر موسسه شریف یار: فلکه دوم صادقیه، خ اشرفی اصفهانی، خ سازمان آب غربی، ساختمان نور قائم، پلاک ۱

شماره های تماس: ۰۹۰۲۰۰۸۹۱۲۹-۴۴۰۲۰۲۴۱

سخنی با خواننده

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بی‌کران خود این توفیق را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در راه ارتقای دانش عمومی و فرهنگ این مرز و بوم در زمینه‌ی چاپ و نشر کتب علمی دانشگاهی، علوم پایه گام‌هایی هر چند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم موثر واقع شویم. گستردگی علوم و توسعه روزافزون آن شرایطی را به وجود آورده که هر روز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در سطح جهان هستیم. این گسترش و توسعه نیاز به منابع مختلف از جمله کتاب راه دستیابی و اطلاع‌رسانی بیش از پیش روشن می‌کند.

چاپ همگانی و سامانمند را می‌توان نقطه آغاز و محرک اصلی رشد روزافزون شگفت‌انگیز دانش در چند صد سال گذشته دانست. کتاب از یکسو تفکرات نویسنده خود را از مرز زمان و مکان می‌ماند و از دیگر سو در آستانه همین رهایی خواسته و یا ناخواسته ماهیت خود را به محک نقد و بررسی باطنی گذارد تنها در چنین ساحتی و از برخورد دیدگاه‌های گوناگون است که بشر گام به پیش می‌دارد.

موسسه فرهنگی با برپا بردن و متناسب با تغییرات در دنیای نوین، طرح توسعه کتاب‌های گوناگون در برپا انتشاراتی قرار داده است. این برنامه از یکسو، متأثر از پیشرفت‌ها و نوآوری‌های است که در سطح بین‌المللی در زمینه‌های آموزش علوم و فن‌آوری رخ داده است و از سوی دیگر، متناسب با شرایطی است که در جامعه دانشگاهی کشور بر اساس رشد و توسعه سال‌های اخیر به لحاظ کیفی و کمی پدید آمده است.

انتشارات ویهان با همکاری موسسه مشاوران امیرکبیر - انتشار با این نگرش در عرصه چاپ و نشر کتب علمی گام نهاده است. روند تولید آثار در این مجموعه علمی فرهنگی تمام مراحل پذیرش، داوری، ویراستاری فنی و ادبی، اخذ مجوز، چاپ و انتشار به هر دو شیوه «چاپ شمارگانی» و «چاپ در ازای سفارش» را در بر می‌گیرد.

شما دانش‌پژوه ارجمند می‌توانید آثار مکتوب یا چندرسانه‌ای، پیسه‌هادات همکاری و نظرات راهگشای خود را با فرستادن پیام به نشانی رایانامه انتشارات ویهان و موسسه شریف یار «Info@vihanpub.ir» یا «sharifyar4@gmail.com» با ما در میان بگذارید. همه تلاش ما این است که با نگاه کارشناسی و ایجاد یک فضای علمی به خلق آثاری پربار و نوآرانه توفیق یابیم و باور داریم که دستیابی به این خواسته تنها با همراهی شما مشتاقان حقیقی آموزش و پژوهش ممکن است.

انتشارات ویهان

شرکت پیش‌تازان علم و دانش امیرکبیر (شریف یار)

دردنیای امروز کشورها در معرض جهانی شدن اقتصاد، عضو و بخشی از آن شده‌اند. یکی از جنبه‌های با اهمیت در جهانی شدن اقتصاد، سرمایه‌گذاران (هم در سهام و هم در اوراق بدهی) هستند که دیگر نه فقط در بازارهای محلی و بومی سرمایه‌گذاری نمی‌کنند بلکه سرمایه‌گذاری‌های سودآور را در مقیاس جهانی جستجو می‌نمایند.

توجه به این تغییرات ما را به سوی رشد نمایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری هدایت می‌نماید که نیاز سرمایه‌گذاران را برای بدست آوردن اطلاعات سودمند دو چندان می‌کند. اطلاعات برای آنالیز (تحلیل) و محک زدن جهت انتخاب جایگزین‌های سرمایه‌گذاری و برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی و اینکه چه شرکتی جهت سرمایه‌گذاری انتخاب شود، مورد استفاده قرار می‌گیرد. پشوانه هر تصمیم آگاهانه، مجموعه‌ای از اطلاعاتی است که در زمینه مورد تصمیم‌گیری کسی می‌شود این اطلاعات چنانچه واقعیات را منعکس نسازند، اثرات سوئی بر روی تصمیمات، خواهند داشت که از سوی استفاده‌کنندگان آن‌ها اتخاذ می‌شود. بنابراین به منظور حفظ حقوق استفاده‌کنندگان نیاز به وجود مراجعی است که با نظارت بر فعالیت‌های تهیه‌کنندگان اطلاعات، بر کارگیری مکانیزم‌های کنترلی مرتبط با موضوع، امکان اتخاذ تصمیمات نادرست را کاستی دهد.

سیستم‌های اطلاعاتی یکی از ارکان مهم جامعه امروز است. اطلاعات مالی نیز جز لاینفک و بسیار با اهمیت یک سیستم اطلاعاتی می‌باشد. در دنیای امروز برخلاف گذشته، با گسترش واحدهای تجاری از سطح یک واحد اقتصادی تک مالک، به سوی شرکت‌های بزرگ سهامی و حتی شرکت‌های بین‌المللی و چند ملیتی، استفاده‌کنندگان از اطلاعات این واحدها نیز به تناسب بیشتر از گذشته شده است و طیف گسترده‌ای از کاربران می‌گیرد. هر یک از استفاده‌کنندگان متناسب با وضعیت و شرایط موجود خود با دریافت اطلاعات منتشره از سوی شرکت‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند.

پیشروی جوامع به سوی روحیه پاسخگویی و پاسخ‌خواهی نیز بر اهمیت تهیه و ارائه اطلاعات مربوط و قابل اعتماد افزوده است. بخشی با اهمیت و عمده‌ای از اطلاعات مورد استفاده‌ی استفاده‌کنندگان را اطلاعات مالی تشکیل می‌دهند.

پیشرفت‌های سریع فعالیت‌های واحدهای انتفاعی در دهه‌های اخیر، همراه با پیچیدگی‌های سیستم‌های اطلاعاتی و اطلاع‌رسانی، لزوم تهیه و ارائه اطلاعات مالی مربوط و قابل اعتماد را توسط واحدهای انتفاعی تشدید کرده است. بخش عمده‌ای از این اطلاعات از طریق سیستم حسابداری تأمین می‌شوند. صورت‌های مالی یکی از مهمترین گزارش‌های مالی است

که مسئول تهیه آن‌ها مدیران ارشد شرکت‌ها هستند. هدف صورت‌های مالی عبارت از ارائه اطلاعاتی تلخیص و طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیف گسترده از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع می‌گردد. صورت‌های مالی پس از تهیه، در اختیار استفاده‌کنندگان برون سازمانی قرار می‌گیرند. طیف گسترده این استفاده‌کنندگان شامل اجزای مختلفی است که عبارتند از: سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، تحلیل‌گران مالی، بانک‌ها و موسسات اعتباری، مؤسسات بیمه، دولت و... اگرچه در جوامع امروزی محدوده استفاده‌کنندگان بسیار گسترده‌تر گردیده است و پاسخگویی در مقابل جامعه، محیط زیست، نسل‌های آتی و... نیز مورد تاکید قرار می‌گیرند.

هر کدام از این اجزا با توجه به تنوع نیازهایشان خواستار اطلاعات خاصی هستند که تامین تمام این نیازها از سوی تهیه‌کنندگان صورت‌های مالی غیرممکن است. از این رو هنگام تهیه صورت‌های مالی، به دلیل اهمیت سرمایه‌گذاران از نظر کثرت و نفوذ مستقیمشان بر روی تصمیمات سیاست‌های شرکت به واسطه تملک سرمایه آن، به نیازهای سرمایه‌گذاران توجه بیشتری می‌شود. در نتیجه، فرض می‌شود که با تأمین نیازهای سرمایه‌گذاران قسمت عمده‌ای از نیازهای سایر استفاده‌کنندگان نیز تأمین خواهد شد.

در دنیای امروز گسترش و تعدیل ارتباطات از سویی و نیاز به سرمایه‌های کلان جهت کسب سود بیشتر از سویی دیگر، واحد تجاری را با آن داشت که به منظور انطباق با این شرایط به سمت جمع‌آوری سرمایه‌های مورد نیاز خود، از میان عموم جامعه گام بردارند. در صورتی سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان به تأمین نیازهای این واحدها خواهند شد که با استفاده از صورت‌های مالی، از چگونگی جمع‌آوری آن‌ها آگاهی یابند. در چنین شرایطی مسائل نمایندگی و عدم تقارن اطلاعاتی گریبان‌گر استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی و به ویژه سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان آن‌ها می‌شود.

صورت‌های مالی همچنین نتایج وظیفه مباشرت مدیریت یا حسابداری را در قبال منابعی که در اختیارشان قرار گرفته است را منعکس می‌کنند. استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، برای اتخاذ تصمیمات اقتصادی، غالباً خواهان ارزیابی وظیفه مباشرت یا حسابداری مدیریت می‌باشند. تصمیمات اقتصادی مزبور بعنوان نمونه، شامل مواردی از قبیل فروش یا حفظ سرمایه‌گذاری در واحد تجاری و انتخاب مجدد یا جایگزینی مدیران می‌باشد.

مدیران ارشدی که مسئول تهیه صورت‌های مالی هستند با وقوف کامل به وضعیت مالی شرکت، از سطح آگاهی بیشتری برخوردارند و با هدف جمع‌آوری سرمایه مورد نیاز و منابع

مالی بیشتر، دارای انگیزه‌هایی متفاوت از انگیزه‌های سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان هستند. اشاره کوتاه به تئوری نمایندگی یادآور نکاتی درخور توجه است:

اولین فرض تئوری نمایندگی این است که اشخاص برحسب منافع خود عمل می‌کنند، در حالی که این منافع لزوماً در تمامی دوره‌ها با منافع شرکت‌ها همسو و همسان نیست. فرض بااهمیت دیگر تئوری نمایندگی، قرار داشتن شرکت در تقاطع ارتباطات قراردادی است که میان مدیریت، سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و دولت وجود دارد.

درحالی‌که مدیریت سعی در حداکثر کردن منافع خود دارد، اما ناگزیر باید این کار را در چارچوب افزایش سود خالص، بازده سرمایه‌گذاری یا معیار مشابه حسابداری انجام دهد و در عین حال افزایش نسبت اوراق بهادار شرکت را نیز مدنظر داشته باشد. اگرچه انگیزه اصلی مدیریت معمولاً بهبود عملکرد است، اما ممکن است مدیریت سهمی در انتخاب آن دسته از روش‌های حسابداری داشته باشد که سود شرکت را در آینده نزدیک افزایش دهد.

اگر در مقابل مدیران محدودیت ایجاد نشود، ممکن است عملکرد و خوشبینی مدیریت به دارایی‌ها و سود واحد تجاری نیز تسری یابد. معمولاً مدیران سعی دارند که تصویر واحد تجاری را مطلوب جلوه دهند. رایج آن ممکن است از طریق منظور کردن هزینه‌های یک دوره به عنوان دارایی، باعث کاهش هزینه‌ها و افزایش سود در صورت‌های مالی شوند. همچنین ممکن است دارایی‌ها و سرمایه‌ها با تعدیل تئوری بیشتر از میزان واقعی گزارش گردد. نتیجه کلی این عملیات چنین خواهد بود که سود واحد تجاری بهتر از وضعیت واقعی به نظر رسد و انگیزه تزریق سرمایه و منابع مالی را طریق افراد برون سازمانی افزایش یابد.

در چنین شرایطی اصول و رویه‌های حسابداری به جهت تنبیهی مراجع تدوین‌کننده استانداردهای حسابداری، به منظور تعدیل خوشبینی مدیران نسبت به حقوق ذینفعان و ارائه منصفانه صورت‌های مالی، مفهوم محافظه‌کاری را به کار می‌گیرند. بدین ترتیب، محافظه‌کاری به عنوان یکی از اصول محدودکننده حسابداری، به حال حاضر است که مورد استفاده حسابداران قرار می‌گیرد و علیرغم انتقادهای فراوان بر آن، همواره جایگاه خود را در میان سایر اصول حسابداری حفظ نموده است.

اصل محافظه‌کاری می‌شود تا از میان روش‌های مختلف، روشی انتخاب و اعمال گردد که حداقل اثر افزایشده را بر سود خالص و جمع دارایی‌های شرکت داشته باشد. به عبارت دیگر براساس این اصل، شرکت نباید از روش‌هایی استفاده نماید که درآمدها و دارایی‌های خود را بیش از واقع و هزینه‌ها و بدهی‌ها را کمتر از واقع نمایش دهد. از این رو می‌توان، از محافظه‌کاری به عنوان مکانیزمی نام برد که اگر به درستی اعمال گردد، منجر

به حل بسیاری از مسائل نمایندگی و عدم تقارن اطلاعاتی خواهد شد که جملگی برخاسته از شکاف روز افزون بین مدیران و تامین کنندگان منابع مالی واحدهای تجاری در دنیای امروز است. حال با توجه به اهمیت نقش محافظه کاری، به عنوان یکی از اصول محدود کننده حسابداری، نیاز به معیارهایی برای سنجش دقیق آن در گزارشگری مالی ضروری به نظر می رسد.

www.ketab.ir

۹	مقدمه
۱۵	فصل اول
۱۵	محافظه‌کاری و گزارشگری مالی
۱۵	محافظه‌کاری
۲۰	انتقادات به محافظه‌کاری
۲۳	بیان و تشریح محافظه‌کاری
۲۸	بیان قرارگیری
۳۵	بیان دعاوی حقوقی سهامداران
۳۷	بیان مالیات
۳۸	بیان قوانین و مقررات حسابداری
۳۹	معیارهای ارزیابی محافظه‌کاری
۳۹	معیارهای خالص داراییها
۴۱	معیارهای سود و اقلام تعهدی
۴۲	معیارهای رابطه سود و بازده سهام
۴۳	فصل دوم
۴۳	طبقه‌بندی محافظه‌کاری حسابداری
۴۳	محافظه‌کاری سود و زیانی
۴۴	محافظه‌کاری ترازنامه‌ای
۴۴	محافظه‌کاری حسابداری و سودمندی اطلاعات
۴۶	قابلیت تایید و اطلاعات گزارشگری مالی
۴۷	محافظه‌کاری و محیط اطلاعاتی
۴۸	اطلاعات سخت در مورد عملکرد جاری
۴۸	شاخص اطلاعات "نرم" در مورد عملکرد جاری و آتی
۵۱	فصل سوم
۵۱	عدم تقارن زمانی سود به عنوان معیاری از محافظه‌کاری
۵۲	واکنش به هنگام سود و اقلام تعهدی
۵۶	واکنش به هنگام سود و جریان وجه نقد
۵۷	رابطه عدم تقارن زمانی سود با نسبت (P/B)

۶۳	فصل چهارم.....
۶۳	پیشینه.....
۸۵	منابع و مآخذ.....
۸۵	منابع.....
۸۵	منابع فارسی.....
۸۶	منابع غیر فارسی.....

www.ketab.ir